

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва імені Степана
Шевчука

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

**Методика викладання образотворчого мистецтва та інтегрованого
курсу «Мистецтво»**

спеціальність 014 Середня освіта

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

освітньо-професійна програма

014(12) «Середня освіта (Образотворче мистецтво)»

Художньо-педагогічний факультет

Навчальна програма з дисципліни «Методика викладання образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю/освітньою програмою 014(12) «Середня освіта (Образотворче мистецтво)»

Мова навчання українська.

Розробник: Олена ВЛАСЮК, к. пед. н., доцент кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва РДГУ

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва імені Степана Шевчука

Протокол від 25 вересня 2025 року № 8

Завідувач кафедри

Олена ВЛАСЮК

Навчальну програму схвалено навчально-методичною комісією художньо-педагогічного факультету

Протокол від 29 вересня 2025 року № 8

Голова навчально-методичної комісії

Олена ВЛАСЮК

ÓВласюк О.П., 2025 рік
ÓВласюк О.П., 2025 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 12	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язково	
Модулів - 4	Спеціальність 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 4		2,3	2,3
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин - 360		3,4,5,6	3,4,5,6
		Лекції	
	56 год.	18 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання аудиторних: самостійної роботи студента	Освітній ступінь: «бакалавр»	Практичні	
		64 год.	22 год.
		Самостійна робота	
		240 год.	320 год
		Вид контролю	
		Залік 4 сем Іспит – 6 сем.	Залік 4 сем Іспит – 6 сем

2. Передумови вивчення дисципліни

Ефективність засвоєння дисципліни «**Методика викладання образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво»** забезпечується наявністю у здобувачів базових **психолого-педагогічних** знань, культурологічних і мистецтвознавчих уявлень, практичних навичок з живопису, композиції та декоративно-прикладного мистецтва, а також здатності інтегрувати міжпредметні зв'язки, критично мислити й застосовувати набуті знання у педагогічній діяльності.

3. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «**Методика викладання образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво»** належить до циклу професійної підготовки майбутніх учителів мистецьких дисциплін та забезпечує формування методичних умінь, необхідних для організації та проведення навчально-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти.

Мета дисципліни – сформувати у здобувачів вищої освіти систему знань про теорію і практику викладання образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво», розвинути їхні професійно-методичні компетентності, педагогічну майстерність і творчий підхід до організації освітнього процесу.

Завдання дисципліни полягають у:

- оволодінні сучасними методами, прийомами та формами навчання образотворчого мистецтва;
- набутті вмінь планувати та проводити уроки й позакласні заняття з образотворчого та інтегрованого мистецтва;
- формуванні здатності інтегрувати різні види мистецької діяльності (живопис, музика, література, дизайн тощо) у педагогічній практиці;
- розвитку навичок аналізу, оцінювання та вдосконалення результатів навчально-творчої діяльності учнів;
- вихованні інтересу до інноваційних технологій та методик викладання, орієнтації на особистісно зорієнтоване й компетентнісне навчання.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування загальних та фахових компетентностей

ЗК 2. Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, моральні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, здатність ведення здорового способу життя, використовувати різні види та форми рухової активності.

ЗК 6. Здатність застосовувати набуті знання в практичній діяльності, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 9. Здатність працювати в команді та автономно. Навички міжособистісної взаємодії під час організаторської діяльності.

ФК 6. Здатність до оволодіння методикою пошуку художньої ідеї, образотворчою грамотою, прийомів використання матеріалів, технік і технологій з метою самостійного фахового сприйняття, аналізу та створення мистецького твору.

ФК 8. Здатність до творчої художньо-педагогічної, художньо-естетичної, культурно-просвітницької та організаторської діяльності, спрямованої на духовно-культурний розвиток особистості і суспільства.

ФК 10. Здатність до планування, організації та реалізації процесу навчання образотворчого мистецтва, втілення сучасних мистецьких методик і художньо-педагогічних технологій у закладах загальної середньої та позашкільної освіти з

поглибленим вивченням образотворчого мистецтва, аналізу результатів їх роботи та коригування.

ФК 12. Здатність до керування художньо-творчою діяльністю учнів із урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей.

ФК 13. Здатність до застосування методів діагностування навчально-виховних та художньо-творчих здобутків учнів та аналітичного прогнозування їх особистісного розвитку.

ФК 14. Здатність до здійснення педагогічного супроводу процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів у сфері образотворчого мистецтва.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Знання і розуміння предметної спеціалізації та галузі професійної діяльності, уміння застосовувати теоретичні знання у практичній роботі, володіння аналітичними навичками оцінювання і ефективного розв'язання непередбачуваних проблем у професійній діяльності.

ПРН 8. Знання і розуміння фахового понятійно-категоріального тезаурусу, вміння його використовувати в освітньому процесі у закладах загальної середньої та позашкільної освіти з поглибленим вивченням образотворчого мистецтва, вміння формувати уявлення про сутність, види і жанри мистецтва.

ПРН 10. Уміння враховувати психологічні особливості різновікових груп у процесі комунікації та художньо-педагогічній діяльності, створювати доброзичливий, творчо-діловий, рівноправний і справедливий клімат в освітньому середовищі.

ПРН 11. Уміння планувати та організовувати процес навчання образотворчого мистецтва, втілювати сучасні мистецькі методики і художньо-педагогічні технології у закладах загальної середньої та позашкільної освіти з поглибленим вивченням образотворчого мистецтва, аналізувати та коригувати результати їх роботи.

ПРН 12. Уміння проявляти лідерські якості в освітньому середовищі, організовувати і проводити заходи позаурочної і позакласної роботи з образотворчого мистецтва (екскурсії в художні музеї і майстерні, організація виставок, практичні заняття на пленері).

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні засади викладання образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво»

Лекції – 14 год., практичні – 16 год., самостійна робота – 60 год.

- Сутність, мета і завдання викладання мистецьких дисциплін у закладах освіти (2 лекц., 2 практ.).
- Методологічні підходи: компетентнісний, особистісно зорієнтований, інтегрований (4 лекц., 4 практ.).
- Зміст і структура навчальних програм з образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво» (4 лекц., 6 практ.).
- Сучасні тенденції розвитку мистецької освіти в Україні та світі (4 лекц., 4 практ.).

Змістовий модуль 2. Методика організації навчального процесу з образотворчого мистецтва

Лекції – 14 год., практичні – 16 год., самостійна робота – 60 год.

- Планування навчального матеріалу, розробка календарно-тематичних і поурочних планів (4 лекц., 6 практ.).
- Методи і прийоми навчання образотворчої діяльності (живопис, графіка, декоративно-прикладне мистецтво, композиція) (4 лекц., 6 практ.).
- Організація індивідуальної та групової роботи учнів (2 лекц., 2 практ.).
- Контроль та оцінювання результатів навчальної діяльності (4 лекц., 2 практ.).

Змістовий модуль 3. Інтеграція мистецьких дисциплін у процесі навчання

Лекції – 14 год., практичні – 16 год., самостійна робота – 60 год.

- Поняття та принципи інтеграції мистецтв (2 лекц., 2 практ.).
- Міжпредметні зв'язки у викладанні: образотворче мистецтво, музика, література, театр, дизайн (4 лекц., 6 практ.).
- Методика підготовки та проведення інтегрованих уроків мистецтва (4 лекц., 6 практ.).
- Використання мультимедійних і цифрових технологій в інтегрованому курсі (4 лекц., 2 практ.).

Змістовий модуль 4. Творчо-педагогічна діяльність учителя мистецтва

Лекції – 14 год., практичні – 16 год., самостійна робота – 60 год.

- Формування професійно-методичних компетентностей майбутнього педагога (4 лекц., 4 практ.).
- Особистість учителя мистецтва: педагогічна культура, креативність, комунікативні вміння (2 лекц., 4 практ.).
- Організація позакласної та гурткової роботи з образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва (4 лекц., 4 практ.).
- Інноваційні технології та методики викладання: проектне навчання, арт-терапевтичні практики (4 лекц., 4 практ.).

5.Завдання для самостійної роботи

Опрацювання теоретичних джерел

- Вивчення наукової та навчально-методичної літератури з педагогіки, психології та методики викладання мистецьких дисциплін.
- Аналіз сучасних державних освітніх стандартів та програм з образотворчого мистецтва й інтегрованого курсу «Мистецтво».

Аналітично-дослідницькі завдання

- Порівняльний аналіз методів і підходів у викладанні мистецьких дисциплін в Україні та за кордоном.
- Складання тезового огляду статей і методичних розробок із сучасних педагогічних технологій.
- Виконання творчих рефератів, есе або презентацій з актуальних проблем мистецької освіти.

Практико-методичні завдання

- Розробка фрагментів календарно-тематичного та поурочного планування.
- Створення методичних матеріалів для уроку (плани-конспекти, наочність, мультимедійні ресурси).
- Аналіз і рецензування зразків уроків (відеозаписів або конспектів).

Творчі завдання

- Підготовка дидактичних матеріалів (ілюстрацій, схем, роздаткових карток, інтерактивних завдань).
- Розробка авторських вправ для розвитку творчого мислення учнів.
- Створення ескізів інтегрованих мистецьких проєктів (наприклад, «Мистецтво і природа», «Музика кольору»).

Самоосвітня діяльність

- Відвідування виставок, музейних експозицій, мистецьких заходів із подальшим написанням відгуку.
- Ведення індивідуального «методичного щоденника» з рефлексією власних спостережень за навчальним процесом.
- Підготовка до поточного і підсумкового контролю (тестові завдання, підготовка до заліку/іспиту).

6.Методи навчання

Словесні методи: лекція, пояснення, бесіда, дискусія, робота з текстами, аналіз мистецьких творів.

Наочні методи: демонстрація художніх зразків, ілюстрацій, мультимедійних презентацій, відеофрагментів уроків.

Практичні методи: виконання творчих та методичних завдань, розробка планів-конспектів уроків, моделювання педагогічних ситуацій, проведення пробних уроків.

Інтерактивні методи: робота в малих групах, мозковий штурм, рольові та ділові ігри, метод проєктів, майстер-класи.

Дослідницькі методи: аналіз науково-методичної літератури, створення рефератів, есе, методичних рекомендацій, презентацій.

Інноваційні методи: використання онлайн-ресурсів.

7.Форми контролю

Контроль знань, умінь і навичок здобувачів здійснюється у таких формах:

Поточний контроль

усне та письмове опитування;
тестові завдання;
виконання практичних і творчих завдань;
рецензування та аналіз конспектів уроків;
участь у дискусіях, презентаціях, мініпроектах.

Модульний контроль

виконання індивідуальних завдань (реферати, есе, методичні розробки);
підготовка та захист фрагментів уроків.

Самостійна робота (контрольовані форми)

підготовка творчих завдань і методичних матеріалів;
відвідування мистецьких виставок, музеїв з подальшим написанням відгуків;
ведення методичного щоденника.

Підсумковий контроль

залік / екзамен (усна співбесіда, захист методичної розробки чи мініпроекту);
підсумкова презентація індивідуального завдання або проекту.

8.Система та критерії оцінювання

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ за такими рівнями та критеріями:

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Знання оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях,	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	

			самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна			
74-81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки, зпоміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		

64-73	задовільно	
60-63		
33-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Рекомендована література

Основна література

1. Бабенко, Л. М. Методика викладання образотворчого мистецтва в школі. – Київ: Освіта, 2020.
2. Головка, О. В. Інтегрований курс «Мистецтво»: методичні підходи та технології викладання. – Харків: Ранок, 2019.
3. Кашуба Л. І. Образотворче мистецтво в початковій школі / Л. І. Кашуба, М. О. Таран. – Тернопіль: Мальва – ООО, 2001.
4. Козаченко, І. П. Теорія та практика навчання мистецтва. – Львів: Видавництво ЛНУ, 2021.
5. Деркач, Н. М. Педагогіка та психологія в мистецькій освіті. – Київ: Академія, 2018.
6. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі / О. В. Гайдамака, Е. В. Белкіна, О. В. Калініченко, І. В. Руденко. – Харків: Веста: Видавництво «Ранок». – 256 с.
7. Мистецтво у розвитку особистості : [монографія] / за ред. передмова та післямова Н. Г Ничкало ; АПН України, ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – Чернівці : Зелена Буковина, 2006. – 224 с.
8. Опанасюк О. П. Художній образ: структурна феноменологія і типологія форм / О. П. Опанасюк. – Дрогобич: Коло, 2004. – 318 с.
9. Отич О. М. Мистецтво у змісті професійної підготовки майбутнього педагога професійного навчання: [навч.-метод. посіб.] / О. Отич; [наук. ред. Н. Г. Ничкало]. – Полтава: ІнтерГрафіка, 2005. – 200 с.
10. Отич О. М. Мистецтво у розвитку індивідуальності педагога: історичний і методологічний аспекти: [монографія] / О. М. Отич; [за наук. ред. І. А. Зязюна]. – Чернівці: Зелена Буковина, 2008. – 440 с.
11. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін / Г. М. Падалка. – К.: Освіта України, 2008. – 274с.

Додаткова література

1. Литвиненко, В. М. Творчі технології в освіті: методичні рекомендації. – Київ: Педагогічна думка, 2020.

2. Пономаренко, С. О. Інтеграція мистецтв у навчальний процес. – Харків: Освітня перспектива, 2019.
3. Музейні та виставкові каталоги, методичні збірники сучасних художніх шкіл України та світу.
4. Електронні ресурси: освітні платформи, віртуальні музеї, онлайн-бібліотеки сучасного мистецтва.
5. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво: Словник-довідник / А. М. Пасічний. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2003. – 216 с.
6. Піхманець Р. В. Психологія художньої творчості: Теоретичні та методичні аспекти / Р. В. Піхманець. – К.: Наукова думка, 1991. – 96 с.
7. Пічкур М. І. Педагогічне керування формуванням художнього сприйняття школярів /М. І. Пічкур //Мистецтво та освіта. – 2003. – №4. – С.14-20.
8. Рудницька О. П. Основи викладання мистецьких дисциплін / О. П. Рудницька. – К. : Експрес-об'ява, 1998. – 184 с.
9. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч . посіб. / О. П. Рудницька. – К.: Інтерпроф, 2002. – 270 с.
10. Сизова А. В. Методика формування кольоросприймання в початкових класах загальноосвітньої школи / А. В. Сизова. – К.:Знання, 2001. – 175 с.

Робоча програма

(назва навчальної дисципліни)

Перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__
навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією
факультету Протокол від “___” _____ 20__ року №

Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робоча програма

(назва навчальної дисципліни)

Перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__
навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією
факультету Протокол від “_____” _____ 20__ року №

_____ Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

